

ODREĐIVANJE VISINE IZDRŽAVANJA U PRAKSI CENTRA ZA SOCIJALNI RAD TUZLA

U ovom radu analizirani su predmeti iz 2011. godine u kojima je Centar za socijalni rad Tuzla, a nakon pokretanja postupka za razvod braka, imao obavezu učestvovanja u postupku i dostavljanja mišljenja sudu o visini doprinosa za izdržavanje djeteta. Od ukupno analizirana 73 predmeta, u njih 56 je u trenutku provođenja ovog istraživanja postignut sporazum roditelja o visini doprinosa za izdržavanje djeteta, o kojem je Centar za socijalni rad dao pozitivno mišljenje, odnosno utvrdio da je zaštićen najbolji interes djeteta. U radu se krenulo od hipoteze da visina doprinosa za izdržavanje zavisi od starosti djeteta, njegovih potreba i finansijskih mogućnosti dužnika izdržavanja, kao zakonom određenih okolnosti koje utiču na visinu doprinosa za izdržavanje djeteta.

Ključne riječi: visina doprinosa za izdržavanje, najbolji interes djeteta, potrebe djeteta, mogućnosti davaoca izdržavanja.

1. Uvod

Pravo djeteta na izdržavanje, kao jedno od njegovih osnovnih prava, zagarantovano je Konvencijom o pravima djeteta¹ (u daljem tekstu: Konvencija) i izvodi se iz njegovog prava na odgovarajući životni standard. Članom 27. Konvencije o pravima djeteta normirano je da "države-potpisnice priznaju pravo svakog djeteta na životni standard koji odgovara djetetovom fizičkom, mentalnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju". Intencija autora Konvencije je da države potpisnice obezbijede i poštuju pravo djeteta na životni standard potreban za njegov razvoj. Kako bi država obezbijedila poštivanje ovog prava u stavu 2. člana 27. normirano je "da roditelj(i) ili drugi odgovorni za dijete imaju prvenstvenu odgovornost da obezbijede, u okviru svojih sposobnosti i finansijskih mogućnosti, uslove života potrebne za djetetov razvoj". Termin "prvenstvena odgovornost" jasno ukazuje da su, roditelj(i) djeteta ili druge osobe odgovorne za dijete, dužne djetetu obezbijediti životni standard potreban za njegov razvoj, a tek onda, ukoliko oni to nisu u mogućnosti, ova obaveza prelazi na državu. Roditelj(i) ili druge osobe ovu obavezu izvršavaju u skladu sa svojim

---

¹ Konvencija o pravima djeteta usvojena je na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija, 20. novembra 1989. godine. Aneksom I Ustava Bosne i Hercegovine navedeni su dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini, među kojima je i Konvencija o pravima djeteta. Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine takođe su određeni instrumenti za zaštitu ljudskih prava koji imaju snagu ustavnih odredaba, a među kojima je navedena Konvencija o pravima djeteta.

sposobnostima i finansijskim mogućnostima. Odgovornost države je, pored obezbjeđenja životnog standarda (kao sekundarne odgovornosti), da obezbijedi pravne mehanizme kako bi se obaveza roditelja ili drugih osoba odgovornih za dijete u potpunosti izvršila.

2. Određivanje visine izdržavanja prema PZ FBiH

Prilikom donošenja Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine² (u daljem tekstu: PZ FBiH) zakonodavac je prihvatio i implementirao rješenja sadržana u Konvenciji. Porodičnim zakonom FBiH normirano je da su roditelji dužni izdržavati maloljetno dijete i u izvršavanju ove obaveze moraju iskoristiti sve svoje mogućnosti i sposobnosti.³ Primarna obaveza izdržavanja djeteta je, kao i u Konvenciji, na roditeljima i to bez obzira na činjenicu da li oni žive zajedno ili ne.

Prilikom određivanja visine izdržavanja sud primjenjuje odredbe koje važe za sve oblike zakonskog izdržavanja, tj. koje se odnose i na bračne/vanbračne partnere, srodnike i djecu nad kojom roditelji ostvaruju roditeljsko staranje. Porodičnim zakonom je normirano da prilikom utvrđivanja mogućnosti osobe koja je dužna davati izdržavanje, sud uzima u obzir sva njena primanjai stvarne mogućnosti da stiče povećanu zaradu, kao i njene vlastite potrebe i zakonske obaveze izdržavanja.⁴ Ovim rješenjem išlo se u pravcu eliminisanja postojeće prakse zaštite interesa roditelja, kao dužnika izdržavanja, odnosno dosuđenja niskih iznosa izdržavanja u slučajevima kada mogućnosti davaoca izdržavanja opravdavaju veći iznos.⁵

Uslovi života određeni za djetetov razvoj u PZ FBiH su određeni kao potrebe osobe koja zahtijeva izdržavanje. Sud je dužan uzeti u obzir imovinsko stanje, sposobnost za rad, mogućnost zaposlenja, zdravstveno stanje i druge okolnosti od kojih zavisi ocjena potreba djeteta.⁶ Pored navedenih okolnosti, prilikom određivanja visine izdržavanja za dijete, sud ima obavezu uzeti u obzir i uzrast djeteta, kao i potrebe za njegovo školovanje.⁷

Interes djeteta dodatno je zaštićen i normiranjem obaveze Federalnog ministra rada i socijalne politike da jednom godišnje objavi, najkasnije do 1. marta tekuće godine, podatke o prosječnim potrebama osobe koja zahtijeva izdržavanje, s obzirom na troškove života, koje će sud uzeti u obzir u postupku za izdržavanje.⁸ Prosječne potrebe osobe koja zahtijeva izdržavanje s obzirom na troškove života, prema saopštenju iz 2006. godine, iznose 30% od prosječne plaće Federacije

---

² Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 35/05 i 41/05)

³ Član 215. PZ FBiH.

⁴ Član 235. st. 3. PZ FBiH.

⁵ Bubić, S.; Traljić, N., *Roditeljsko i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007. str. 160.

⁶ Član 235. st. 2 PZ FBiH. Potrebno je napomenuti da se u ovoj odredbi potrebe odnose na sva lica koja imaju pravo zahtijevati izdržavanje a ne samo na djecu.

⁷ Član 236. st. 1. PZ FBiH.

⁸ Član 235. st. 4. PZFBiH.

Bosne i Hercegovine iz prethodne godine.⁹ Prosječna plaća u 2010. godini iznosila je 804,37 BAM, pa je iznos za prosječne potrebe osobe koja zahtijeva izdržavanje iznosio 241.311 BAM.¹⁰ Saopćenje Federalnog ministra rada i socijalne politike treba da posluži kao orijentir o prosječnom društvenom standardu i stvarnim potrebama osobe koja zahtijeva izdržavanje (u ovom slučaju djeteta). Ovakvo tumačenje dao je i Kantonalni sud u Sarajevu, u presudi br. 009-0-GŽ-07-001002 od 14. oktobra 2009. godine, u kojoj je navedeno da visina prosječnih potreba izdržavanih osoba s obzirom na troškove života objavljena od strane federalnog ministra rada i socijalne politike "može biti mjerilo troškova života, a ne generalno mjerilo visine doprinosa za izdržavanje". Ukoliko roditelji nisu u mogućnosti da podmire životne potrebe djeteta Porodični zakon FBiH navodi i druge osobe obavezne na izdržavanje djeteta. Na ovaj način zakonodavac je odredio značenje termina "ili druge osobe odgovorne za dijete" sadržanog u Konvenciji o pravima djeteta. Tako, prema Porodičnom zakonu FBiH obavezu na izdržavanje djeteta, ukoliko roditelji to nisu u mogućnosti, imaju: očuh ili maćeha¹¹, djed i nena/baka i njegova/njena braća ili sestre¹². Ako sud utvrdi da ni roditelji, a ni druge osobe koje su obavezne davati izdržavanje, nisu u mogućnosti podmirivati životne potrebe djeteta, obavijestit će o tome organ starateljstva koji je dužan osigurati sredstva za izdržavanje djeteta iz budžetskih sredstava Federacije.¹³ Bitno je naglasiti da u Federaciji BiH do današnjeg dana nije osnovan fond za privremeno izdržavanje djeteta. U okviru zakonom utvrđenih nadležnosti centri za socijalni rad u Federaciji BiH imaju veliku odgovornost i ovlaštenja da sami vode postupke i donose odluke, kao i da u postupku pred sudom daju svoje mišljenje. Radi zaštite interesa djeteta PZ FBiH normirano je da organ starateljstva, radi zaštite najboljeg interesa djeteta, učestvuje u postupcima u kojima se odlučuje o izdržavanju maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta.¹⁴

Sud je po službenoj dužnosti obavezan odlučiti o izdržavanju maloljetnog ili punoljetnog djeteta u postupcima u kojima se utvrđuje da brak ne postoji, ili se poništava, ili razvodi, kao i u postupcima utvrđivanja materinstva ili očinstva.¹⁵ Organ starateljstva je dužan na zahtjev suda pribaviti sve podatke od značaja za donošenje odluke o izdržavanju.¹⁶ Osnovni cilj Organa starateljstva, vodeći računa o dobrobiti djeteta, je da pored pitanja koja se odnose na roditeljsko staranje, nastoji postići sporazum roditelja o visini doprinosa za izdržavanje djeteta. Iako sud nije vezan mišljenjem Organa starateljstva i postignutim sporazumom roditelja o visini doprinosa za

⁹ Saopćenje o prosječnim potrebama osobe koja zahtijeva izdržavanje s obzirom na troškove života, broj: 05-02/8-323/06 od 21.04.2006. godine.

¹⁰ Statistički godišnjak/ljetopis Federacije Bosne i Hercegovine 2011, Sarajevo, 2011., str. 119.

¹¹ Očuh ili maćeha imaju obavezu izdržavanja samo prema maloljetnim pastorcima. Član 220. st. 1. PZ FBiH.

¹² Braća i sestre imaju obavezu izdržavanja samo prema maloljetnoj djeci. Član 222. st. 3. PZ FBiH.

¹³ Član. 237. PZ FBiH.

¹⁴ Član 240. PZFBiH.

¹⁵ Član 308. PZFBiH.

¹⁶ Član 241. PZFBiH.

izdržavanje, ovo mišljenje bi trebalo olakšati sudu da ima bolji uvid u sve okolnosti koje se tiču davoaca i primaoca izdržavanja. Potrebno je napomenuti da se ovdje ne radi o postupcima u sporovima o izdržavanju, odnosno o postupcima kada je zahtjev za izdržavanje pokrenut na zahtjev osobe kojoj je priznato pravo na izdržavanje.

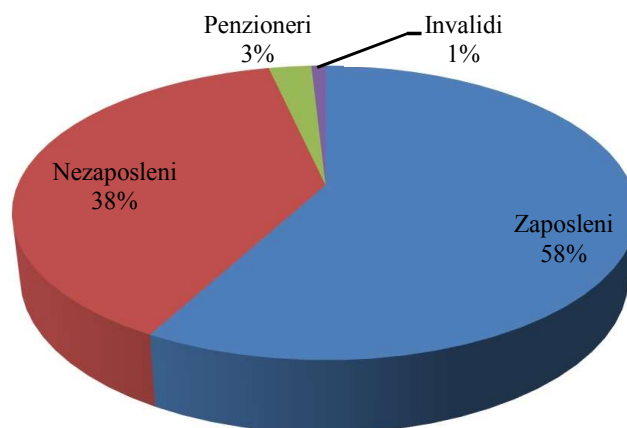
3. Analiza istraživanja

Analizom 73 predmeta u kojima je Centar za socijalni rad Tuzla, a nakon pokretanja postupka za razvod braka, imao obavezu učestvovanja u postupku i dostavljanja mišljenja sudu o visini doprinosa za izdržavanje djeteta utvrđeno je da se visina doprinosa za izdržavanje kretala od 0 BAM pa sve do 2000 BAM, pri čemu je prosječna visina doprinosa za izdržavanje iznosila 207.86 BAM. U predmetu u kojem je visina doprinosa za izdržavanje iznosila 2000 BAM, radilo se o poduzetniku, i u ovom slučaju je sklopljen sporazum o visini doprinosa za izdržavanje pred notarom.¹⁷ Kako se radilo o pojedinačnom slučaju ovaj iznos u daljnjoj analizi nije uzet u razmatranje. Tako je prosječna visina doprinosa za izdržavanje djeteta, nakon isključenja iznosa od 2000 BAM, iznosila 175,27 BAM, odnosno 22% prosječne plaće u Federaciji BiH iz 2010. godine, što je za 8% manje u odnosu na procenat određen u saopštenju federalnog ministra rada i socijalne politike. Predmeti u kojima je visina doprinosa za izdržavanje iznosila 0 BAM odnosili su se na slučajeve u kojima su bračni partneri imali dvoje djece, tako da je u ovim predmetima prijedlog centra za socijalni rad, a u skladu sa sporazumom roditelja, bio da roditeljsko staranje o jednom djetetu vrši jedan roditelj a o drugom djetetu drugi roditelj. Sporazum da roditeljsko staranje vrši jedan roditelj ne oslobađa obaveze drugog roditelja, koji vrši roditeljsko staranje nad drugim djetetom, da doprinosi za izdržavanje.

U 73 analizirana predmeta bilo je 58% zaposlenih bračnih partnera, 38% nezaposlenih, 3% su bili penzioneri, a 1% invalidi (grafikon 1.). Od ukupnog broja analiziranih predmeta u njih 26 oba bračna partnera su bila zaposlena, u 16 predmeta su oba bračna partnera bila nezaposlena, dok je u 31 predmetu jedan od bračnih partnera bio zaposlen a drugi bračni partner nezaposlen.

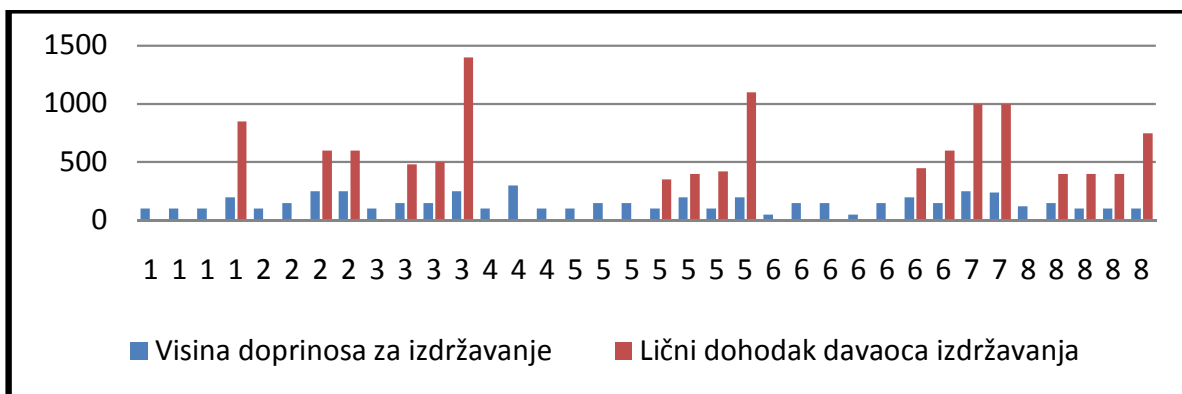
---

¹⁷Zakonodavac je ostavio mogućnost roditeljima da pred organom starateljstva ili notarom, naravno ukoliko postoji saglasnost između njih, sačine sporazum o visini doprinosa za izdržavanje djeteta koji ima snagu izvršne isprave. Član 238. PZFBiH.

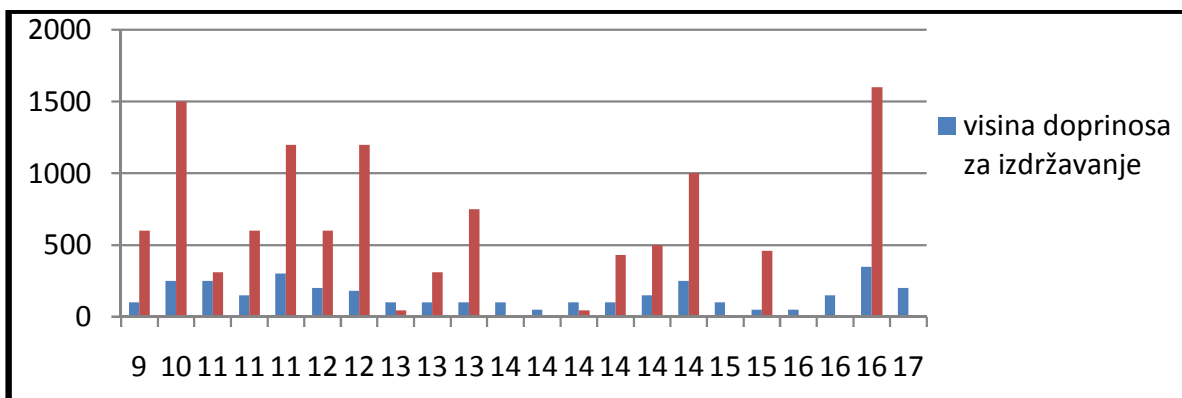

Grafikon 1.

Kao jedini i odlučujući kriterij prilikom postizanja sporazuma roditelja o visini doprinosa za izdržavanje Centar za socijalni rad je uzimao visinu ličnog dohotka. Od 73 analizirana predmeta, u njih 56 je postignut sporazum roditelja o visini doprinosa za izdržavanje, dok u 17 predmeta ovaj sporazum nije postignut. U svih 56 predmeta Centar za socijalni rad je naveo da je visina doprinosa za izdržavanje u najboljem interesu djeteta. Odnos visine ličnog dohotka i visine doprinosa za izdržavanje prikazan je u grafikonima 2 i 3.

Grafikon 2.

Grafikon 3.

Analizirajući predmete u kojima je Centar za socijalni rad dao svoje mišljenje u pogledu visine doprinosa za izdržavanje, uzete su u obzir okolnosti koje su se odnosile na visinu primanja davaoca izdržavanja, potrebe djeteta s obzirom na njegovu starost i visina doprinosa za izdržavanje.

Analizom je utvrđeno da je prosječna visina doprinosa za izdržavanje za 66 BAM manja u odnosu na visinu izdržavanja određenu u saopćenju Federalnog ministra za rad i socijalnu politiku. Tumačenjem odredbi PZ FBiH, odnosno članova 235. i 236., može se zaključiti da iznos od 241 BAM treba poslužiti kao mjerilo troškova života, a ne generalno mjerilo visine doprinosa za izdržavanje. Kako se saopštenje federalnog ministra odnosi i na punoljetna i na maloljetna lica pogrešno bi bilo shvaćanje da su potrebe punoljetne i maloljetne osobe istovjetne. Tumačenjem člana 236. PZ FBiH proizlazi da pored okolnosti utvrđenih u članu 235., kada se odlučuje o visini doprinosa za izdržavanje djeteta, treba uzeti u obzir uzrast djeteta kao i potrebe za njegovo školovanje. Visina doprinosa za izdržavanje može biti istovjetna za mlađu i stariju djecu, pošto su i njihove potrebe različite, pa shodno tome i iznos visine doprinosa za izdržavanje bi kod mlađe djece trebao biti manji.

Dovodeći u vezu visinu primanja davaoca izdržavanja, visinu doprinosa za izdržavanje djeteta i potrebe djeteta s obzirom na njegovu starost, iz grafikona 2. i 3. proizlazi da visina doprinosa izdržavanja nije uslovljena visinom ličnog dohotka davaoca izdržavanja kao ni godinama starosti djeteta, odnosno njegovim potrebama. Veći lični dohodak davaoca izdržavanja i starost djeteta trebali bi uticati na visinu doprinosa za izdržavanje i *vice versa*, što nije potvrđeno ovim istraživanjem. Analiza pokazuje da se u praksi kao osnov za određivanje visine izdržavanja isključivo uzima lični dohodak davaoca izdržavanja, čime se zanemaruju stvarne potrebe djeteta. Iz navedenog se može zaključiti da Centar za socijalni rad Tuzla prilikom utvrđivanja visine doprinosa za izdržavanje, a prilikom utvrđivanja najboljeg interesa djeteta u vidu zadovoljenja životnog standarda djeteta, nije uzimao u obzir zakonom propisane okolnosti kojima se utvrđuju mogućnosti davaoca izdržavanja i potreba djeteta. Intencija zakonodavca da eliminiše dosuđenje niskih iznosa izdržavanja u slučajevima kada mogućnosti davaoca izdržavanja opravdavaju veći iznos, u praksi se ne ostvaruje. Jedini cilj prilikom utvrđivanja visine doprinosa za izdržavanje Centra za socijalni rad Tuzla je postizanje sporazuma između roditelja, bez obzira na stvarne potrebe djeteta i mogućnosti dužnika izdržavanja. Ovakav zaključak potkrepljuje činjenica da u pojedinim predmetima visina doprinosa za izdržavanje djeteta nije bila veća ukoliko je davalac izdržavanja imao veći lični dohodak, niti je postojala razlika u visini doprinosa za izdržavanje između mlađe i starije djece (grafikon 2. i 3.). Istraživanje je pokazalo da u 24 predmeta dužnik izdržavanja nema ličnog dohotka, kao i da više od polovine davaoca izdržavanja imaju manja primanja od prosječne plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine. Opravdano se onda može postaviti pitanje na osnovu kojih okolnosti je Centar za socijalni rad predložio različitu visinu doprinosa za izdržavanje kod djece iste starosne dobi (primjer kod djece starosti 6 godina, grafikon 2.) ili zašto je predložena ista visina doprinosa za izdržavanje

kod djece različite starosne dobi (primjer kod djece starosne dobi od trinaest i jedne godine, grafikon 2. i 3.).

4. Prijedlozi de lege ferenda

Država Bosna i Hercegovina je preuzela obaveze iz Konvencije o pravima djeteta i njena je primarna obaveza da stvori pravni okvir kako bi se svakom djetetu obezbijedio životni standard koji odgovara njegovom fizičkom, mentalnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvoju. Sekundarna obaveza države je da, ukoliko roditelji nisu u mogućnosti da daju doprinos za izdržavanje, obezbijedi životni standard potreban za razvoj djeteta.

Da bi se u praksi zadovoljio najbolji interes djeteta neophodno je osnivanje Fonda za privremeno izdržavanje djeteta na nivou Federacije BiH (u daljem tekstu: Fond). Većina evropskih zemalja preuzima na sebe obavezu plaćanja standardnih iznosa za izdržavanje, kad roditelj s kojim dijete ne živi nije u mogućnosti ili ne ispunjava obavezu plaćanja.¹⁸ Osnivanjem Fonda omogućilo bi se da sva djeca, bez obzira na lične prihode njihovih roditelja, imaju pravo na minimalni iznos doprinosa za izdržavanje. Međutim to ne znači da Fond u potpunosti na sebe preuzima obavezu plaćanja doprinosa za izdržavanje. Njemu ostaje mogućnost naknade troškova od dužnika izdržavanja.¹⁹ Naime, osnivanjem Fonda teret dokazivanja i pravo regresa sada bi bio na Fondu, umjesto na drugom roditelju, kojem je svakako u interesu da naplati svoja potraživanja.

Minimalni ili okvirni iznos doprinosa za izdržavanje u uporednom pravu je različito uređen. U nekim državama on se izračunava na osnovu prosječne plaće dok u drugim državama njegova visina zavisi od ukupnih primanja davaoca izdržavanja. U Republici Hrvatskoj određen je minimalni novčani iznos za mjesečno izdržavanje djeteta i to za dijete:

- do 6 godina 17% prosječne plaće,
- od 7 do 12 godina 20% prosječne plaće, i
- od 13 do 18 godina 22% prosječne plaće.²⁰

Visina doprinosa za izdržavanje u Republici Srbiji određuje se na osnovu visine redovnih mjesečnih primanja dužnika izdržavanja (zarada, naknada zarade, penzija, autorski honorar itd.), s tim da visina izdržavanja, po pravilu, ne može biti manja od 15% niti veća od 50% redovnih mjesečnih novčanih primanja dužnika izdržavanja umanjениh za poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje.²¹ Ako je povjerilac izdržavanja dijete, visina

---

¹⁸ O predujmu u evropskim državama vidi: Rešetar, B, *Državni predujam za uzdržavanje djece*, *Revija za socijalnu politiku*, god. 12, br. 2, str. 157-173, Zagreb 2005.

¹⁹ Fizičko ili pravno lice koje je imalo troškove zbog izdržavanja neke osobe, može tužbom tražiti naknadu tih troškova od osobe koja ju je, prema zakonu, dužna izdržavati, ako su učinjeni troškovi bili opravdani. Član 246 PZ FBiH.

²⁰ Minimalni novčani iznosi potrebni za mjesečno uzdržavanje djeteta („Narodne novine“, broj: 38/13).

²¹ Porodični zakon Republike Srbije („Službeni glasnik Republike Srbije“, br.18/2005 i 72/2011). Član 162. st. 2.

izdržavanja treba da omogući najmanje takav nivo životnog standarda za dijete kakav uživa roditelj dužnik izdržavanja.²²

U Njemačkoj se iznos visine doprinosa za izdržavanje određuje pomoću tzv. "Dizeldorfske tabele" (*DüsseldorferTabelle*²³). U ovoj tabeli određen je okvir za visinu doprinosa za izdržavanje, koji zavisi od starosti djeteta i visine ličnih primanja dužnika izdržavanja. Dužnik izdržavanja koji ima lična primanja od 0 do 1500 eura trebao bi izdvajati 317 eura za djecu starosti od 0 – 5 godina. Ovaj iznos se povećava proporcionalno povećanju ličnih primanja, pa tako ukoliko dužnik izdržavanja ima lična primanja između 1500 i 1900 eura, dužan je plaćati izdržavanje u visini od 333 eura. Ukoliko se ovaj iznos izrazi procentualno u odnosu na lična primanja davaoca izdržavanja može se vidjeti da iznos visine izdržavanja iznosi od 21% (za iznos od 1500 eura) do 16,5% (za iznos od 1900 eura) ličnih primanja davaoca izdržavanja. S obzirom na starost djeteta ovaj iznos se povećava za 4,5 % ličnih primanja davaoca izdržavanja u ovisnosti od starosti djeteta. Takođe je vidljivo da iznos za djecu iznad 18 godina iznosi u prosjeku oko 30% ličnih primanja davaoca izdržavanja.

	Lična primanja	0 - 5	6 - 11	12 - 17	od 18
1.	do 1.500	317	364	426	488
2.	1.501 - 1.900	333	383	448	513
3.	1.901 - 2.300	349	401	469	537
4.	2.301 - 2.700	365	419	490	562
5.	2.701 - 3.100	381	437	512	586
6.	3.101 - 3.500	406	466	546	625
7.	3.501 - 3.900	432	496	580	664
8.	3.901 - 4.300	457	525	614	703
9.	4.301 - 4.700	482	554	648	742
10.	4.701 - 5.100	508	583	682	781
Od 5.101 u zavisnosti od slučaja					

Tabela 1. - DüsseldorferTabelle

U FBiH okvirni iznos doprinosa za izdržavanje se određuje na osnovu prosječne plaće i iznosi 30% prosječne plaće ostvarene u FBiH u prethodnoj godini. Ovako određeni standardni iznos doprinosa za izdržavanje je neprihvatljiv iz dva razloga. Prvo što se odnosi na potrebe lica koja imaju pravo

²² Član 162. St. 3. Porodičnog zakona Republike Srbije.

²³ Dizeldorfska tabela preuzeta sa web stranice:

<http://www.treffpunktaltern.de/familienrecht/Unterhaltstabellen/duesseldorfer-tabelle.php>, dana 15.11.2013. godine.

U Njemačkoj u pojedinim oblastima se primjenjuju različite tabele. Tako postoji Berlinska tabela u kojoj su iznosi određeni u manjem iznosu. Tako se za dijete starosti od 0 do 5 godina određuje visina izdržavanja u iznosu od 202 eura, ukoliko dužnik izdržavanja ima mjesečna lična primanja u iznosu od 1300 eura. Berlinska tabela preuzeta sa web stranice: http://www.treffpunktaltern.de/familienrecht/Unterhaltstabellen/berliner-tabelle-2007_574.php, dana 15.11.2013. godine

na izdržavanje bez obzira na starost i bez obzira na činjenicu da li se radi o maloljetnim ili punoljetnim licima. Drugi razlog je što su u FBiH lična primanja zaposlenika u privatnom sektoru znatno manja nego u državnom sektoru, te prosječna plaća u iznosu od 804,37 za 2010. godinu ne predstavlja stvarnu prosječnu plaću. Ovakvo stanje dovodi, a što je i utvrđeno u istraživanju, do nejednakog određenja visine doprinosa za izdržavanje. Ovo ide u prilog činjenici da je u FBiH prihvatljivije da se okvirni iznos doprinosa za izdržavanje izračunava na osnovu ukupnih primanja davaoca izdržavanja.

U FBiH najprihvatljivijim se čini njemački način utvrđivanja minimalne visine doprinosa za izdržavanje. Kao najmanji osnov ukupnih primanja mogao bih se uzeti iznos od 500 BAM, koji predstavlja približno realni iznos mjesečnih primanja građana u FBiH.²⁴ Prilikom prijedloga određivanja platnih razreda u odnosu na starost djeteta kao kriterij bi se mogao uzeti takođe primjer Njemačke. U BiH mogao bi se primijeniti slijedeći način izračunavanja minimalne visine doprinosa za izdržavanje:

	Lična primanja	0 - 5	6 - 11	12 - 18
		Starost djeteta		
1.	do 500	100	125	150
2.	501 - 700	120	150	180
3.	701 - 900	140	175	210
4.	901 - 1100	160	200	240
5.	1101 - 1300	180	225	270
6.	1301 - 1500	200	250	310
7.	1501 - 1700	220	275	340
8.	1701 - 1900	240	300	370
9.	1901 - 2100	260	325	410
10.	2101 - 2300	280	350	440
Od 2.301 u zavisnosti od slučaja				

Tabela 2. - Primjer tabele primjenjive u Bosni i Hercegovini

U tabeli 2. je kao okvirni iznos doprinosa za izdržavanje određeno da davalac izdržavanja plaća 20% od mjesečnih primanja za djecu starosti od 0 do 5 godina, 25% za djecu od 6 do 11 godina i 30% za djecu od 12 do 18 godina. Ovakav način određivanja okvirne visine doprinosa za izdržavanje mogao bi obezbijediti, da umjesto favoriziranja dužnika izdržavanja, u prvi plan bude stavljen najbolji interes djeteta. Ukoliko bi se prihvatio ovakav način izračuna okvirnog iznosa doprinosa za izdržavanje onemogućilo bi se utvrđivanje istog iznosa za djecu različite starosne dobi, kao i utvrđivanje istog iznosa u slučajevima kada davaoci izdržavanja imaju različita lična primanja. Ovi iznosi

²⁴ U Tuzlanskom kantonu, a prema Agenciji za statistiku BiH i Federalnog zavoda za statistiku, prosječna mjesečna plaća se, s obzirom na djelatnosti, kreće od 453 BAM do 1200 BAM za 2012 godinu. Preuzeto sa web stranice: <http://www.kpktz.ba/informator/pk1.pdf>, dana 15.11.2013. godine.

se mogu povećavati s obzirom na fizički, mentalni, duhovni, moralni i društveni razvoj djeteta. Određeni iznosi u tabeli 2. se ipak ne bi trebali smanjivati, jer bi tada dolazilo do ponovnog favorizovanja dužnika izdržavanja i određenja nejednakih iznosa za djecu koja su iste starosne dobi. Razlika do minimalnog iznosa visine doprinosa za izdržavanje mogla bi se obezbijediti iz Fonda.

Država mora biti garant da će u svakom slučaju, ukoliko to nisu u mogućnosti roditelji, a u skladu sa preuzetim obavezama iz Konvencije o pravima djeteta, obezbijediti minimalni iznos za izdržavanje djeteta. Osnivanjem Fonda i usvajanjem predloženih kriterija za izračunavanje okvirnog iznosa visine doprinosa za izdržavanje najbolji interes djeteta bi bio dvostruko zaštićen. Sa jedne strane više bi se uvažavale potrebe djeteta uzimajući u obzir njegovu starost, a sa druge strane postojala bi obaveza nadležnih organa da utvrde stvarna mjesečna primanja dužnika izdržavanja.

5. Zaključak

Radi zaštite najboljeg interesa djeteta u pogledu određivanja najmanje visine doprinosa za izdržavanje neophodno je osnivanje Fonda za privremeno izdržavanje na nivou Federacije BiH. Iz Fonda bi se svakom djetetu osiguralo, da u slučaju neplaćanja doprinosa za izdržavanje ili objektivne nemogućnosti od strane dužnika izdržavanja (roditelja) da plaća doprinos za izdržavanje, minimalni iznos doprinosa za izdržavanje, čime bi se sva djeca stavila u isti položaj. Osnivanje Fonda i primjena navedenih kriterija prilikom određivanja minimalnog iznosa za visinu doprinosa za izdržavanje djeteta u praksi bi podrazumijevalo aktivno učešće svih državnih organa, a naročito organa starateljstva. Na ovaj način najbolji interes djeteta bio bi dvostruko zaštićen.

DETERMINATION OF THE AMOUNT OF CHILD SUPPORT IN THE PRACTICE OF SOCIAL WORK CENTER TUZLA

Summary: This paper brings the analysis of the cases in which the Social Work Center Tuzla, after the divorce proceedings were initiated, was obliged to participate and to deliver to the court its formal decision on the amount of child support. There were 73 cases analyzed in the Welfare Center Tuzla. In 56 of them, in the period when the research was conducted, parents came to a mutual agreement on the amount of child support and the Welfare Center gave a positive comment claiming that such decision is in the best interest of a child. The main hypothesis in the paper is that the amount of money paid as child support depends on child's needs and financial conditions of the payer, as the legally determined circumstances that determine the amount of child support.

Key words: amount of child support, child's best interest, child's needs, abilities of the payer.